

קנה א מ"י פ"ד מהלכות
גניבה הל' ג טו"מ
ס' (שם) שני:
קנה ב מ"י שם הל' ב:
קנה ג מ"י פ"ו מהל'
שאלה ופקדון הל' א
ממ שנין פה טו"מ ח"מ
ס' רל"ג סעיף ב וס' רל"ג
סעיף ב:

מוסף רש"י

צריכין כפירה במקצת
והודאה במקצת.
בשבות האמורה כן
כגון שומר חנם לשבע
שנגנבה וזמר שכל לשבע
אנפסה וזאל לשבע
שמה ממלכה, נריח
כפירה וכו' (ב"מ ס"ד).
שלוש שבועות משביעין
אוחי. לשומר חנם שטען
נגנבה (שם ט"ו). שבוועה
שלא שלחתי בה יד.
לשטות מלכתי, דלי שנה
בה יד הוי גזל עליה
ומיחייב באוסה ואפילו
נאנסה ברשותיה היא
קימא דדידה היא (שם).

עד שישלח בו יד. והא דקמני לעיל (דף קז.) והעדים מעידים אותו
שנגנבו משלם משלומי ככל היינו ששלח בו יד:
הואיל ויצא יד בעלים בשבועה ראשונה. דלע"ג שהודה
לשקבע נשבע אין חייב מן הדין ליצבע פעם שניה שנגנב
כמו שחזר וטוען אלף נאמן שלא
בשבועה לומר שנגנב במנו דלי בעי
אמר באמת נשבעתי והיה פטור והא
קמ"ל לע"ג שמושבע מפי ב"ד כגון
שטענו בפני ב"ד אחר שלא היו
יודעים שנשבע כבר קודם והשביעיהו
עמה דפטור כיון שמתן הדין לא היה
ולו ליצבע: וישלח בו יד פטור.
והא דלומר לעיל והעדים מעידים
איתו שאכלו משלם משלומי ככל ז"ל
כגון שאכלו לאחר שבועה ונראה
דדוקא קאמר ושלח דגזירת הכתוב
היא כדקאמר אס לא שלח הא שלח
פטור אבל כופר בפקדון לע"ג דלומר
רז שסת לעיל הכופר בפקדון נעשה
עליו גזל כפל מיהא מחייב דהא
דקאמר נעשה עליו גזל היינו להמחייב
בזונסין: **והלא שלש שבועות**
משביעין אותו. וכריך כולהו דלי
נשבע שלא פשעתי אכתי מישיעין שמה
ברשותו הוא ובאמת נשבע וכשנשבע
שאינה ברשותו איכא למיחש שמה
שלח בה יד ומתחייב לע"ג פ שלא פשע
ואינה ברשותו: **מאי לאו שלא**
שלחתי בו. הי"מ לאותו לרבי
חייא ב"ר יוסף ולימא מאי לאו [שלא]
שלחתי דומיא דלג פשעתי ולשוני
לא דומיא דליון ברשותי:

מה שבועה שלא פשעתי בה כי
מגליא מילתא דפשע בה פטור.
דהא מהכא דרשין טוען טענת גנב
מדכתיב אס לא ימלא הגנב אלא
הוא עצמו גנבו זה שפסע זה לא
גנבו: בגזלן שטוען טענת גנב
וחזר וטוען טענת אבד. ואיפסא לא
מני למימר דאס כן לא מיחייב כפל
כדלמך לעיל שכבר יא יד בעלים
בשבועה ראשונה והכי פירושו וחזר
וטען טענת אבד ואומר מה שנשבעתי
שנגנב לא כי אלא אבד והיה לי ליצבע
שאבד אבל אין לפרש שאמר אחר
שבועה אבד שא"כ לא הי"מ למפטור
נפשיה באבד כיון שהיא ברשותו
בשעה שנשבע דלמיהא שעה שנשבע
לשקר ממחייב בזונסין ולא מחייב
אסין שבועה חומש ואסס ללא
היא כפירת ממון אלא כשבועת
בטייז בעלמא:

וכאן
כי מיגליא מילתא דפשע בה פטור מכפל אף שבועה שלא שלחתי בה יד
כי מיגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל בעי רמי בר חמא ממון המחייבו
כפל פוטרו מן החומש או דלמא שבועה המחייבתו כפל פוטרנו מן החומש
הכי דמי כגון שטען טענת גנב ונשבע וחזר וטען טענת אבד ונשבע
חייב כפל משום שבועה שאין ברשותו: כי מגליא מילתא דפשע בה פטור מכפל
יד כי מגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל. אפילו עדיין היא אלא: בעי רמי בר חמא.
דקימא לן בפרק מרובה (לעיל דף קס"ה) ממון
שאין משלם בראש דלמיהא כפל בהדיה אין מוסף חומש ולעיל (דף קז.) נמי מניין לה אס
משכחו עדים הודה משלם משלומי כפל ואסס
אבל חומש לא מאן פטר ליה מחומשא ממונא או שבועה: והכי דמי. כלומר למאי נ"מ
כגון שטען טענת גנב כו':
וכאן

לריכין כפירה במקצת והודאה במקצת. קודם שימחייבו שבועה ואס
נשבעו בלא כפירה והודאה אין שבועתו של ש"ח כלום ולא מחייבתו כפל
ודרמי בר חמא פליג דלרבי חייא בר יוסף: פרשה ראשונה נאמרה
בש"ח ושניה בשומר שטר: שוכר. פלוגתא דר"מ ורבי יהודה לעיל

(דף קז.) איתו חייב. כפל: עד שישלח
בה יד. קודם שבועה כגון שפסע בה
מלכתי: ה"ג דלומר קרא ונקרב
בעל הבית אל האלהים אס לא
שלת: למימרא. דהאי דכתיב בתריה
אשר ירשיעון אלהים וגו': נשאלה
בה יד עסקינן. דנמלא רשע בקר
שנשבע לשקר שהרי שלח בה יד:
בשומרה על אבוסה. שלא שלח בה
יד שנו דמייב כפל: אבל שלח בה
יד. קודם שבועה קנאה נמורת
גזילה ושומר חנם אינו נעשה גנב
אלא בטענת גנב זה קודם שטען
טענת גנב קנאה וקמה ליה ברשותיה
שאס ממה ישלמנה ואשמח דלי כפר
דידיה קא כפר: או דלמא אפילו
עומדה על אבוסה קאמר. וכל שכן
כי שלח בה יד דכתיב קרא קרא
כדלמך ר' חייא בר יוסף: **טוען**
טענת אבוסה ונשבע. ל"ג והודה:
פטור. מן הכפל: מ"ט לאו משום
דקנה בשבועה ראשונה. להמחייב
בזונסין דכרז שסת דלמך לעיל [ק"ה]:
הכופר בפקדון נעשה עליו גזלן אפי'
בלא שבועה והיכא דלשבעת כל שכן
דכ"ע מודו. אלמא כיון דקמה ליה
ברשותיה כי כפר דידיה קא כפר
ולא מיחייב ליה כפל והי"מ לשלח בה
יד כיון דפשעטא לן צ"ה המפקד
(ב"מ מ"ה): דקמה ליה ברשותיה מו לא
מיחייב עליה כפל: לא. התם לאו
משום דקמה ליה ברשותיה הוא אלא
הואיל וילא שומר זה ידי בעלים
בשבועה ראשונה שמיני דין ראשון
נשתלק מיניו ושבועה אחרונה זו לאו
שבועת הדיינים הוא לחייבו כפל
(ס) דכיון דנשבע בתחילה שוב לא היה
מחייב שבועה לבעלים: כיון ששלח
בה יד. קודם שבועה: ה"ק אס לא
שלת. ונקרב בעל הבית וקימא לן
בהמפקד (שם) דהאי ונקרב לשבועה
הוא וכתיב בתריה ישלם שנים אס
נמלא רשע: הא שלח יד פטור.
מכל הדין הזה: שלח שבועות
משביעין. אס שומר חנם האומר
נגנבה: שבועה שלא פשעתי.
בשמירתו כשנגנבה דלי פשע זה
חייב דכתיב (ס) על כל דבר פשע:
שבועה שלא שלחתי בה יד. ליהנות
זה קודם לכן דאס שלח בה יד קמה
ליה ברשותיה דנעשה גזלן עליה
ומיחייב בזונסין וכו"ש בגניבה ואבדיה:
כי מגליא מילתא דאיתיה ברשותיה.
והוא גנב עליה מחייב כפל דהיינו
טוען טענת גנב: אף שבועה שלא
שלחתי בה יד. כי משתכח שקרן נמי
דאס אינו גנב עליה: אף שבועה דשלח בה
יד כי מגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל. דקימא לן בפרק מרובה (לעיל דף קס"ה) ממון
שאין משלם בראש דלמיהא כפל בהדיה אין מוסף חומש ולעיל (דף קז.) נמי מניין לה אס
משכחו עדים הודה משלם משלומי כפל ואסס
אבל חומש לא מאן פטר ליה מחומשא ממונא או שבועה: והכי דמי. כלומר למאי נ"מ
כגון שטען טענת גנב כו':
וכאן

הגהות הב"ח
(א) ג"מ מ"י טעמא
דלמך קרא ונקרב:
(ב) רש"י ד"ה לא התם
וכו' למיניו כפל ואי
קשיא הא דאמרינן
לעיל השביע עליו ה'
פעמים בין בפני ב"ד
בין שלא בפני ב"ד
חייב על כל אחת
ואחת והכא אמרינן
פטור איכא לתרוצי
דהתם ודאי חייב דהא
בקרוב שבועה קמייר
ולא שני לן בין בפני
ב"ד בין שלא בפני
ב"ד דסתמא כתיב מכל
אשר ישבע עליו לשקר
וגו' אבל הכא בכפל
קאמר דפטור דהא
שבועה בתרייתא לאו
שבועת הדיינים היא
ואע"פ שנעשית בב"ד
שלא היה להם לב"ד
להשביעו שהרי כבר
נפטור מכל משבועה
ראשונה דטוען טענת
אבדיה ונשבע לא
משלם כפל וכפל לא
משלם אלא בשבועת
הדיינים דבהכי כתיב
ונקרב בעל הבית וגו'
לשבועה לשלם שנים
ואין אלהים אלא דיינין
לכן נשבע בתחילה שוב
לא היה מחייב שבועה
לבעלים כ"ל:

(א) ב"מ ו. ט (שמות כב),
(ב) ותי' מוס' ב"מ ו. ד"ה
שבועה.

תורה אור השלם

1. על כל דבר פשע על
שור על חמור על שוה
על שקמה על כל אבדה
אשר יאמר כי הוא זה
עד האלהים יבא דבר
שניהם אשר ירשיעון
אלהים ישלם שנים
לרעהו: שמות כב ח
2. וכי ישאל איש מעם
רעהו ונשבר או מת
בעליו אין עמו שלם
ישלם: שמות כב יג
3. אם לא יקרא הנגב
ונקרב בעל הבית אל
האלהים אם לא שלח
יד במלאכת רעהו:
שמות כב ז

הגהות הב"ח

(א) ג"מ מ"י טעמא
דלמך קרא ונקרב:
(ב) רש"י ד"ה לא התם
וכו' למיניו כפל ואי
קשיא הא דאמרינן
לעיל השביע עליו ה'
פעמים בין בפני ב"ד
בין שלא בפני ב"ד
חייב על כל אחת
ואחת והכא אמרינן
פטור איכא לתרוצי
דהתם ודאי חייב דהא
בקרוב שבועה קמייר
ולא שני לן בין בפני
ב"ד בין שלא בפני
ב"ד דסתמא כתיב מכל
אשר ישבע עליו לשקר
וגו' אבל הכא בכפל
קאמר דפטור דהא
שבועה בתרייתא לאו
שבועת הדיינים היא
ואע"פ שנעשית בב"ד
שלא היה להם לב"ד
להשביעו שהרי כבר
נפטור מכל משבועה
ראשונה דטוען טענת
אבדיה ונשבע לא
משלם כפל וכפל לא
משלם אלא בשבועת
הדיינים דבהכי כתיב
ונקרב בעל הבית וגו'
לשבועה לשלם שנים
ואין אלהים אלא דיינין
לכן נשבע בתחילה שוב
לא היה מחייב שבועה
לבעלים כ"ל:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קח.

עין משפט
נר מצוה

קבו א מ"י פ"ד מהל' גניבה הל' ו'
קבו ב מ"י שם הל' ו'
קבו ג ד מ"י שם הל' ו'
[כך אלפס ב"מ פ"ג דף ע"ג:]
קבו ה מ"י פ"ח מהל' גניבה הל' ד'
טו"מ פ"י ר"ד ו"י ר"ה:
ק"ו מ"י שם הל' א'
טו"מ פ"ח שם:

מוסף רש"י

אמר לאחר מן השוק כ"י. הכל לא גרסינן משביעין אתי. דהא בלא שבעה נמי משיבין ככל שיה גנב ממש הוא ונגנב כתיב יתלם שנים בלא שבעה (שבועות ט"ז). שילם ולא רצה לישבע. שבעות שומרים שלא פשע בה ואלא שלא זה ד' שהיה יכול ליפטר בשבעה וז' שהיה אמרו כ"י (ב"מ ד"ג). למי שהפקדון אצלו. דכיון דשילם קנה כל תשלומיה (ט"ז).

ובאו עדים אקמייתא. תימה דע"כ כשצאו עדים אקמייתא ואומרים צאמה שעה ראיונהו צרשותו ונמלא שמכחיטין גם שבעה שניה ששבע שאצד וכשהודה אחר עדים אמאי משלם חומש הא קמי לעיל (בבבב"מ דהיך פקדונו כו' הודה מעצמו משלם קרן וחומש משמע דוקא הודה מעצמו אבל אחר עדים לא יש לומר דלעולם בטענת אצד הודה לאחר עדים נמי משלם חומש כדמשמע בסמוך דקאמר מכדי האי שבעה לא מחייבא ליה ככל מחייביה חומש אלא שמע מינה ממון המחייבו ככל פוטרו מן החומש משמע הא היכא לילכא ככל בהעדאת עדים כמו בטענת אצד דמתחייב חומש בהודה אחר עדים ולעיל לאו דוקא נקט מעצמו אלא הוא הדין אחר עדים ואידי דמתא כפישא הודה מעצמו גבי טוען טענת גנב תנא נמי צרישא:

חד [גשבע] והודה וחד [גשבע] ובאו עדיב. נראה דוקא נקט מתחילה הודה דאי מתחילה כבר חד וצאו עדים ואח"כ הודה חד הוו עדים קודמין להודאה ומחייבין תרתייהו כפילא דעדים כשצאו להעיד על שניהם העידו אצל כשהודה חד קודם אע"פ שאח"כ צאו עדים יש לומר דפטור והכי משמע בצולה הך שמעתא דמורה בקנס ואח"כ צאו עדים לפטור:

טען טענת אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד. נראה דל"ג והודה דאם הודה מיד הוא צרשותו להתחייב בצאונסי משעה ששבע לשקר ומה שיחזור ויטעון שוב אצד אין כופר כלום ואפי' אחר לאחר שבעה אצד אלא נראה דלא הודה אלא לאחר שבעה שניה ומיהו תימא מאי קמבעיא ליה לרב פפא הא מתניחין היא דמיימי לעיל (דף ק.) השביע עליו ה' פעמים בין צפני צ"ד בין שלא צפני צ"ד וכפר עליו חייב על כל אחת ואחת:

וחזר וטען טענת גנב ונשבע. תימה היאך השביעוהו בית דין כיון שפטור צפני דין בשבעה ראשונה ואפילו חזר וטען שלאחר שבעה ראשונה נגנב מ"מ למה השביעוהו והלא משבעה ראשונה ששבע לשקר חייב בצאונסי נמלא שלא כפר כלום כמה שטען שנגנב אחר שבעה ראשונה ואין לומר שצאו לפני בית דין אחר שלא ידעו שכבר נפטרו והשביעוהו וכיון ששבע על פי בית דין (אע"ג) שלא ידעו מחייב ככל והא דאמרין לעיל שכבר יצא בשבעה ראשונה היינו שאתו בית דין עצמו השביעוהו וטעו דאין סברא לחלק כלל ונראה דמיימי דאמר ליה בעל הפקדון שוב לאחר שנמלא שקרן בשבעה ראשונה ראוני שתייה עליו שומר חנם כמתחילה וחזר וטען לאחר ששעיתי שומר חנם נגנב ופוטור עצמו שהרי לא נתחייב בצאונסי כמה שעשאו בפירוש ש"ת אצל תימה דא"כ לא הו' חד ממונא דהשתא הפקידו אללו פעם שניה ומה לי לקחו צידו ונתן לו ומ"ל שלא לקחו אלא אחר ליה בעדו צידו תהא עליו שומר חנם: "והרי כפילא. מחמת שבעה פסול בשבעה שניה משעה שנמלא שקרן צרשותו אין לפוטרו משום דחשוד על השבעה מדרבנן הוא דמיפסל כדמוכח בשבעות (דף מה.) דקתני וסכנגדו חשוד על השבעה ומשמע התם מדרבנן הוא וכיון דמלאוהייתא שבעה מחייב כפל: **רבא** אמר דמי שהפקדון אצלו. וא"ת דהכא סבר רבא דאע"ג דאטרסיה לצי דינא מקני ליה כפילא ונפרק המפקיד (ג"מ דף לה.) גבי ההוא גברא דלפקידו כימי גבי חזריה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרסיה לצי דינא התם לא אטרסיה לצי דינא יש לומר דהתם שאני דאטרסיה לצי דינא ולא פרע ליה מידי אלא רב נתמן אגבייה לאפדנא מיניה אצל הכא אע"ג דאטרסיה לצי דינא קנת ששבע לו תחילה מכל מקום הרי שילם לו לנפשו ולא אטרסיה לצי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

ובאו עדים. דכשצבע היתה אללו לחייב כפל והדר הודה איהו אכתייהא: **מאי.** מחייב חומש אהך שבעה צמיתתא או לא: **והא איחייב ליה כפילא.** עליה דהאי ממון: או דלמא שבעה כגון אי היה מודה השתא.

המחייבו כפל פוטרו מן החומש. אקמייתא אחר העדאת עדים הוה מיפטר מחומש אבל השתא דאכתייהתא אודי והך שבעה לא חייבתייה כפילא מחייביה חומשא. והכא ליכא למימר ילא ידי בעלים בשבעה ראשונה דכי אמרינן ליה היכא דלמו סהדי אשבעה שניה דאמרין אשבעת חנם לא מחייב כפילא אצל היכא דאודי עלה קיימא לן לעיל (דף ק.) השביע עליו חומש פעמים כו' דלענין חומש ואשם לא שני ליה בין שבעת ענמו לשבעת דיינין ונבלד שיכפור ממון: **אמר**

לאחד מן השוק. שאין שומר על שורו: **משביע אני.** משום הודה מעצמו דקיפא נקט אבל משום כפל בלא שבעה נמי מחייב: **הרי חומשי או טרי כפילי אחד גברא מאי הכי גרסינן: לקרן אחת.** אם כפר וחזר וכפר וה"ה לתרין כפילי: **שבעוהו בעלים לשומר חנם ושבעה.** שנגנבה ופטור ואח"כ שילם לפניו משורת הדין: **כיון דאטרסיה.** שומר לבעלים עד שהצילאוהו לבית דין ושבע אע"ג דהדר שילם לא מקנו ליה בעלים לשומר כפילא בשעת תשלומיה: **שהרי אמרו וכו'.** ויכול היה ליפטר בשבעה: **הא**

כפילא והאי נשלם חומשא או דלמא עלויה חד ממונא קפיד רחמנא דלא נשלם עלה חומשא וכפילא והכא נמי חד ממונא הוא תיקו: בעי רב פפא תרי חומשי או תרי כפילי אחד גברא מאי היכי דמי (ט) שטען טענת אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים מאי מו אמרינן: תרי גוונא חומש או דלמא תרי ממונא רבא דאמר רבא ווחמישיתו יוסף עליו התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחת ישמע מינה: תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגנב כפל למו אבוי אמר לבעל הפקדון רבא אמר הלמי שהפקדון אצלו אבוי אמר לבעל הפקדון כיון דאטרסיה בשבעה לא מקני ליה כפילא רבא אמר למו שהפקדון אצלו כיון דשילם מקני ליה כפילא וקא מיפלגי בדיוקא דמתניתין דתנן המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמישה למו הוא משלם למו שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם ונמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמישה למו הוא משלם לבעל הפקדון אבוי דייק מרישא רבא דייק מסיפא אבוי דייק מרישא דקתני שילם ולא רצה לישבע טעמא דלא רצה לישבע

הא יצא בשבעה ראשונה היינו שאתו בית דין עצמו השביעוהו וטעו דאין סברא לחלק כלל ונראה דמיימי דאמר ליה בעל הפקדון שוב לאחר שנמלא שקרן בשבעה ראשונה ראוני שתייה עליו שומר חנם כמתחילה וחזר וטען לאחר ששעיתי שומר חנם נגנב ופוטור עצמו שהרי לא נתחייב בצאונסי כמה שעשאו בפירוש ש"ת אצל תימה דא"כ לא הו' חד ממונא דהשתא הפקידו אללו פעם שניה ומה לי לקחו צידו ונתן לו ומ"ל שלא לקחו אלא אחר ליה בעדו צידו תהא עליו שומר חנם: "והרי כפילא. מחמת שבעה פסול בשבעה שניה משעה שנמלא שקרן צרשותו אין לפוטרו משום דחשוד על השבעה מדרבנן הוא דמיפסל כדמוכח בשבעות (דף מה.) דקתני וסכנגדו חשוד על השבעה ומשמע התם מדרבנן הוא וכיון דמלאוהייתא שבעה מחייב כפל: **רבא** אמר דמי שהפקדון אצלו. וא"ת דהכא סבר רבא דאע"ג דאטרסיה לצי דינא מקני ליה כפילא ונפרק המפקיד (ג"מ דף לה.) גבי ההוא גברא דלפקידו כימי גבי חזריה קאמר רבא שפיר עבד דלא אהדר ליה הכא אטרסיה לצי דינא התם לא אטרסיה לצי דינא יש לומר דהתם שאני דאטרסיה לצי דינא ולא פרע ליה מידי אלא רב נתמן אגבייה לאפדנא מיניה אצל הכא אע"ג דאטרסיה לצי דינא קנת ששבע לו תחילה מכל מקום הרי שילם לו לנפשו ולא אטרסיה לצי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

(6) לעיל קו. (ע"פ) שבעות מט"ו. (8) לעיל ס"ה. (9) גס"פ: וחמישיותו. (ד) כ"מ ג"ג. (ט) מתניחין היא לקמן מע"ל וכן בשבעות ועין בספר כ"י. (1) ש"ך קודם ד"ה טען.

תורה אור השלם

1. או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אותו בראשו וחמשותף יקר עליו לאשר הוא לו יתנו ביום אשמתו: ויקרא ה' כד

הגרות הב"ח

(6) גם דלא משלם חומשא וכפילא אבל בחרי גברי האי משלם כפילא: (8) שם הכי דמי כגון שטען: